

Лі́дія Блі́хар

Дитячі забавлянки Волинського Полісся

Видавництво
"Волинські обереги"

2015

ББК 84(4 Укр)6
Б 699

Бліхар Л. П.

Б 699 Дитячі забавлянки Волинського Полісся \ Лідія
Потапівна Бліхар. – Рівне: Волинські обереги, 2015. –
12 с.

ISBN 978-966-416-368-9

Спілкування дорослих із малятами за допомогою художнього слова не обмежується колисковими піснями. Дитині потрібні не лише ніжні, лагідні звуки колисанки, а й активність, яка б розвивала рухи, мислення, викликала б жвавість, бадьорість, радісний настрій. І одним із видів такого спілкування стали забавлянки – коротенькі пісеньки або віршики, поєднані із своєрідними вправами і покликані зміцнити дитину фізично, підтримувати радісний, бадьорий настрій.

ББК 84 (4 Укр)6

ISBN 978-966-416-368-9

© Бліхар Л. П., 2015

© “Волинські обереги”, 2015

*“Допоки дотримуватимемося
наших традицій, доти ми
будемо вічними!”**

Василь Скуратівський

* * *

Вкраїнська нація несе в своєму генетичному коді з покоління в покоління те, що різнить її від інших народів світу, робить її своєрідною, неповторною, не дає загубитися у різнобарвному хороводі земних етносів – народну творчість.

Українська народна творчість має глибоке коріння і є невичерпним джерелом для дослідження. Її висока моральність, цнотливість, глибока духовність переконливо свідчать, що український народ – один з найдревніших народів світу. Серед українців завжди в пошані життєва мудрість, працьовитість, глибока повага до батьків, безмежна любов до своїх дітей, щира і активна участь у їх вихованні.

Однією із граней української народної творчості є дитячі забавлянки. Неоціненний скарб, який зберегли українці ще від часів величної слов'янської держави – Київської Русі.

Саме через дитячі забавлянки маленький житель планети Земля вперше починає усвідомлювати себе

* *Всеукраїнський народознавчий часопис “Берегиня”
число 2’ 01(29) стор. 3.*

українцем, пізнає свій народ, його звичаї, мову, мелодійність слів і речень.

Крім того, дитячі забавлянки несуть в собі функцію фізичних вправ для дитини, формують пам'ять, вимову, дикцію, дають дитині розуміння, що таке хороший вчинок, а чого робити не слід. А ще вони є найефективнішим профілактичним засобом від усіляких дитячих хвороб. Ось який широкий діапазон позитиву та користі несуть в собі дитячі забавлянки.

Та найголовніше, що є в дитячих забавлянках – це неповторні хвилини спілкування дитини з мамою, татом чи іншими люблячими членами родини. Адже дитинство – найважливіший період у житті людини. Саме в цей час вона формується фізично, психічно, інтелектуально, набуваючи усіх необхідних знань, умінь і навичок.

Якість дитячих років визначає якість усього подальшого свідомого життя людини. Дитячко, що виросло в атмосфері любові – повноцінна, самодостатня особистість.

За своїм змістом і функцією дитячі забавлянки можна розділити на три групи:

- для раннього дитячого віку, що супроводжуються масажуванням ручок, ніжок, спинки дитини;
- для діточок, які уже можуть розмовляти, що спрямовані на розвиток пам'яті, вивчення кольорів, мови і т.д.;
- для діток, які самостійно можуть відтворити забавлянку, що розвивають інтелектуальні здібності, кмітливість, спритність.

Мама в теплих своїх долонях колише голівку дитини, щоб не паморочилася, при-казуючи:

*Печу, печу хлібчик
Діткам на обідчик.
Більшому більший,
Меншому менший.
Шур у пічку!
Повна пічка.*

* * *

*Печу, печу перепечку.
Шубуськи в пічку!*

(Володимирецький район)

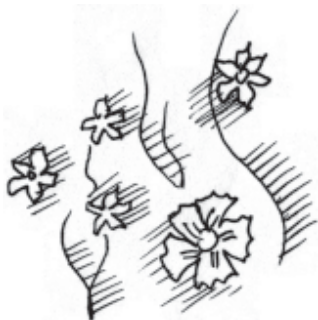
Вказівним пальцем торкаючись дитячої п'ятки, щоб дитя не боялося лоскоту, наспі-вуємо:

*Кую, кую ніжку.
Поїду в доріжку.
Доріжка кривенька,
Кобилка сліпенька.*

(Володимирецький район)

* * *

*Кую, кую чобіток.
Подай, бабо, молоток.
Не подаси молоток,
Не підкую чобіток.*

* * *

Кую, кую ніжку,
Поїдем в доріжку,
Поїдем у гості,
Потрясемо кості.
А де тії кості?
Миші похапали.
А де тії миші?
В нори повтікали.
А де тії нори?
Очеретом заросли.
А де той очерет ?
Дівки потоптали.
А де тії дівки?
Замуж повтікали.

(с.Синове Старовижівського р-ну
Волинської обл.)*

* * *

Кую, кую ніжку.
Поїду в доріжку,
А як другу підкувати –
Будем вдома ночувати.

* Записано від Приймачук Катерини Аркадіївни.

* * *

*Кую, кую чобіток,
Кую, кую ножки.
Дайте мені молоток
Викую сапожки.*

(Здолбунівський район)

Помагаючи дитині плескати в долоні, закріплюємо таким чином координацію рухів, промовляючи:

*Ладуні, ладуні,
Побилися бабуні.
За кого, за кого?
За онучка малого.*

Вчимо дитину рахувати та не бути лінивим. Вказівним пальцем торкаємося розкритої дитячої долоні, а потім по черзі загинаємо пальчики, закриваючи долоньку в кулачок, а одному із пальчиків у кінці забавлянки розминаємо подушечку, масажуючи:

*Сорока, ворона
На припічку сиділа,
Діткам кашку варила,
На віконце ставила.
Першому дам, другому дам,
Третьому дам і четвертому дам,
А п'ятому не дам.
Бо він дров не носив,
Бо він пічку не топив.*

(Володимирецький район)

Тато гойдає дитину на своїй нозі та й
приказує:

*Гойда, гойда, гойдашки
Пішов батько по грушки.
Поки грушок принесе
Мати маку натрясе.*

** * **

*Гойда, гойда котки два,
Сіро-білі обидва.
Треба котиків ловити,
Щоб йшли в клуньку молотити,
Лапками загрібати,
Хвостиком замітати.*

Тато садить дитя на своє коліно та, злегка
підкидаючи, забавляє:

*Їхав, їхав пан, пан
На конику сам, сам.
А за ним хлоп, хлоп
На конику гоп, гоп.
А за ним Гриць, Гриць
На конику гиць, гиць.
А за ними гриценята
Погубили штаненята.*

(Здолбунівський район)

* * *

Гоп, гоп на коні
У червонім жупані.
Гоп, гоп на конику
У червонім жупанику.

(с.Синове Старовижівського р-ну
Волинської обл.)*

* * *

Прикладаємо пальчик дитині до губ і шепочемо:

Шу, шу на дідову грушу,
На бабині коноплі,
Щоб не їли гороб'ї.

(с.Синове Старовижівського р-ну
Волинської обл.)*

Колискова пісенька, що навчає бути чемними та працювотими:

Ой ти, коте-коточок,
Не йди рано в садочок,
Не полохай діточок,
Нехай зів'ють віночок.

А ти, коте-рудько,
Та витопи грубку,
А ти, волохатий,
Не ходи по хаті,

* Записано від Приймачук Катерини Аркадіївни.

*Не ходи по хаті,
Не буди дитяти,
Дитятко маленьке,
Воно хоче спати.*

*А ти, коте сірий,
Та вимети сіни.
А ти, коте чорний,
Та сідай у човен.*

*Та сідай у човен,
Лови рибки повен,
Щоб було і мамці,
Щоб було і нянці,*

*І дитині маленькій,
І бабусі старенькій.*

Коли діти у погожий сонячний день забавляються на вулиці і раптом сонечко сховається за хмаринку, то варто заспівати забавлянку і сонечко знову лагідно обігріє своїми промінчиками:

*Вийди, вийди, сонечко
На дідове полечко,
На бабине житечко,
На наше подвір'ячко
Тут дітки грають,
Тебе виглядають.*

* * *

Волинське Полісся завжди за своїм духом, суттю, культурою, побутом, зберігалось українським незалежно від того, під чийм пануванням перебували його землі.

У своїй праці “Прасивина з поліської землі”^{*} доктор мистецтвознавства, професор Галина Стельмащук зазначає, що на думку вчених-етнологів, лінгвістів, без вивчення Полісся важко або й неможливо вивчити і розв’язати проблему етногенезу слов’ян.

Така висока оцінка значення культури Полісся підкреслює необхідність детального її вивчення.

^{*} *Всеукраїнський народознавчий часопис “Берегиня”
число 2’ 01(29) стор. 63.*

Літературно-художнє видання

Лідія Бліхар

**ДИТЯЧІ ЗАБАВЛЯНКИ
ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ**

Коректор

Любов Дейнека

Технічний редактор

Віталій Власюк

Підписано до друку 02.02.2015 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.

Гарнітура «Mysl». Друк офсет. Ум. друк. арк. 0,7.

Наклад 100 пр. Зам. 7.

Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;

e-mail: oberegi@mail15.com

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано в друкарні видавництва «Волинські обереги».